

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ક્રિમિનલ મિસ. એપ્લિકેશન (એફઆઈઆર/હુકમ રદ કરવા માટે) નં.

૧૭૯૭૪/૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. એમ. રાવલ

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

યુસુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણા અને અન્ય

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬ તરફે જીત વાય. રાજ્યગુરુ(૮૦૩૯)

અરજદાર(રો) નં. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬ તરફે શ્રી ઉત્પલ આર. દવે(૬૫૩૧)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે ધ્વનિ પી. લાખાણી(૮૨૨૨)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે મિલન આર. મારુતિ(૭૩૩૮)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રી પી. એમ. લાખાણી(૧૩૨૬)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રીમતી આર. પી.

લાખાણી(૩૮૧૧)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે રોહન શાહ, એ.પી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી. એમ. રાવલ

તારીખ : ૦૭/૦૭/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

૧. હાલની અરજી મારફતે, અરજદારો ભારતીય દંડ સંહિતા (ઇન્ડિયન પીનલ કોડ) ની કલમ ૩૦૬, ૪૦૬, ૧૨૦બી, ૩૨૩, ૫૦૪, ૫૦૬(૨) અને ૧૧૪ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે નીલમબાગ પોલીસ સ્ટેશન, જિલ્લો: ભાવનગર ખાતે તારીખ ૨૮.૧૦.૨૦૨૦ ના રોજ નોંધાયેલ સી.આર. નં. ૧૧૧૮૮૦૦૧૨૦૧૬૫૭/૨૦૨૦ વાળી વાદગ્રસ્ત એફઆઈઆરને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા માટે આ કોર્ટ સમક્ષ ઉપસ્થિત થયેલ છે.

૨. એફઆઈઆરમાં વર્ણવવામાં આવેલ કેસ એવા મતલબનો છે કે:-

૨.૧ મૂળ ફરિયાદી એટલે કે નરેન્દ્રસિંહ બહાદુરસિંહ જાડેજા, ઉંમર આશરે ૬૮ વર્ષ, વ્યવસાય: નિવૃત્ત નાયબ પોલીસ અધિક્ષક (ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ) અને ખેતી, રહેવાસી: વિજયરાજનગર, પ્લોટ નં. ૬૨૯, ભાવનગર-૩, અને હાલ રહેવાસી: કાલમેઘડા, તાલુકો: કાલાવડ (શીતળા), જિલ્લો: જામનગર, મોબાઈલ નં. ૯૯૭૮૪૦૭૦૬૪ એ જણાવેલ છે કે તારીખ ૦૧/૧૦/૨૦૨૦ ના રોજ નીલમબાગ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે ઇન્ડિયન

પીનલ કોડની કલમ ૩૦૨ હેઠળ નોંધાયેલ સી.આર. નં. આઈ-૧૧૧૯૮૦૦૧૨૦૧૪૭૯/૨૦૨૦ વાળી એફઆઈઆર અને કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૧૭૪ હેઠળના અકસ્માત મોત નં. ૪૯/૨૦૨૦ માં તેમણે પોતાનું નિવેદન નોંધાવેલ હતું. સદર નિવેદનમાં તેમણે જણાવેલ હતું કે તેમના પુત્ર પ્રદ્યુમનસિંહ ઉર્ફે પૃથ્વીરાજસિંહે, એક સ્યુસાઈડ નોટમાં પોતાના સ્વહસ્તાક્ષરમાં ઉલ્લેખ કરેલ હતો કે તેમણે તેમના સાળા ચશુભાના કારણે આ પગલું ભરેલ હતું.

૨.૨ એફઆઈઆરમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે, પ્રથમ તો ફરિયાદીને તેમના પુત્ર પ્રદ્યુમનસિંહ ઉર્ફે પૃથ્વીરાજસિંહના સાળા ચશુભા ઉર્ફે ચશવંતસિંહ રઘુભા રાણા વિશે તેમના પુત્ર મારફતે જાણવા મળેલ હતું. ફરિયાદીએ જણાવેલ છે કે તેમના પુત્રએ તેમને તેની પત્ની બીનાબા પાસેથી જે જાણવા મળેલ હતું તે જણાવ્યું હતું. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ, તેમના પુત્રએ તેમને જણાવ્યું હતું કે તેમના સાળા ચશુભા ઉર્ફે ચશવંતસિંહ રઘુભા રાણા, મૂળ ભાદરવાના અને હાલ ભાવનગર ખાતે રહેતા હતા, અને તેમના સસરા વનરાજસિંહ નટુભા ગોહિલ, રહેવાસી: જાળિયા, માસિયાઈ ભાઈઓ થતા હતા. વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે ચશુભા ઉર્ફે ચશવંતસિંહ રઘુભા રાણા જાળિયા ખાતે તેમના કાકીના ઘરે વારંવાર આવતા-જતા હતા, જ્યાં તેમના માસિયાઈ ભાઈ વનરાજસિંહ નટુભા ગોહિલની મોટી પુત્રી મીનાબા સાથે તેમના અનૈતિક સંબંધો બંધાયા હતા. એવો આક્ષેપ છે કે, કૌટુંબિક સંબંધમાં ચશુભા અને મીનાબા કાકા-

ભત્રીજના સંબંધમાં આવતા હતા, પરંતુ સદર અનૈતિક સંબંધોના કારણે વનરાજસિંહ નટુભા ગોહિલને તેમની મોટી પુત્રી મીનાબાના લગ્ન યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણા સાથે કરાવવાની ફરજ પડી હતી. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે, લગ્ન પછી મીનાબા અન્ય વ્યક્તિ સાથે આબુ, રાજસ્થાન ખાતે ભાગી ગયેલ હતી, અને ત્યારબાદ પૃથ્વીરાજસિંહે તેમના સાળા યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણા અને તેમની પત્નીના ભાઈ સાથે મળીને આબુ ખાતે તેની શોધખોળ કરી હતી અને તેને પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી આશ્રમમાંથી પાછી લાવ્યા હતા. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણા શરૂઆતમાં વલ્લભીપુર ખાતે તેમના માતા-પિતા સાથે રહેતા હતા, પરંતુ મીનાબા, તેના પિતા વનરાજસિંહ અને તેમના પરિવારના સભ્યો તથા સંબંધીઓના દબાણને કારણે મીનાબા અને યશુભાએ પોતાનું રહેઠાણ વલ્લભીપુરથી ભાવનગર બદલ્યું હતું. ફરિયાદીએ વધુમાં આક્ષેપ કરેલ છે કે જોકે યશુભાનું મૂળ ગામ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું ભાદરવા છે, છતાં તેમના માતા-પિતા ઘણા વર્ષોથી વલ્લભીપુર ખાતે રહેતા આવ્યા છે. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણાને એક પુત્ર યજ્ઞદીપસિંહ અને એક પુત્રી રુતિકાબા છે, જેઓ ભાવનગર ખાતે તેમની સાથે રહે છે, જ્યારે તેમના માતા-પિતા વલ્લભીપુર ખાતે રહેવાનું ચાલુ રાખે છે. છેલ્લે એવો આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ તેમના માતા-પિતાનો એકમાત્ર પુત્ર છે.

૨.૩ એફઆઈઆરમાં વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે ફરિયાદીને બે

સંતાનો છે, એટલે કે એક પુત્ર પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહ અને એક પુત્રી ભગવતીબા, જેમના લગ્ન ભાવનગર ખાતે અનુક્રમે તારીખ ૧૫/૦૨/૨૦૦૨ અને ૧૭/૦૨/૨૦૦૨ ના રોજ થયેલ હતા. એવો આક્ષેપ છે કે પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહને બે પુત્રીઓ નંદિનીબા અને ચશસ્વીબા હતી. ફરિયાદીએ વધુમાં આક્ષેપ કરેલ છે કે, બે પુત્રીઓના જન્મ પહેલાં, તેમણે અને તેમના મોટા ભાઈએ પૃથ્વીરાજસિંહને પુત્રરત્નની પ્રાપ્તિ થાય તેવી આશા સાથે સમાહનું આયોજન કર્યું હતું. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે, પૃથ્વીરાજસિંહને માત્ર બે પુત્રીઓ હોવાથી ફરિયાદી અને તેમના મોટા ભાઈએ તેમને પુત્ર પ્રાપ્તિ માટે પ્રયત્નો કરવાની વારંવાર સલાહ આપી હતી, પરંતુ તેઓ સંમત થયા નહોતા. ફરિયાદીના જણાવ્યા અનુસાર, એફઆઈઆર નોંધાવ્યાના લગભગ બે થી ત્રણ વર્ષ પહેલાં, તેમણે પૃથ્વીરાજસિંહના અંગત મિત્રો જસબીર ચૌધરી અને ગેરેજ ચલાવતા દિલીપભાઈ કુબાવતને પણ આ બાબતે તેમને સમજાવવા માટે વિનંતી કરી હતી. જોકે, એવો આક્ષેપ છે કે પૃથ્વીરાજસિંહ તેમના મિત્રોને જણાવ્યું હતું કે તેમની બંને પુત્રીઓ દરેક બાબતમાં પુત્રો સમાન જ છે અને તેઓ ત્રીજું સંતાન ઇચ્છતા નથી. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે તેમણે જણાવેલ કે તેઓ માત્ર પુત્ર મેળવવાના હેતુથી કોઈ પ્રયાસ કરશે નહીં અને જો કોઈ પુત્ર મેળવવાનો મુદ્દો સતત ઉઠાવશે તો તેઓ તે વ્યક્તિ સાથે સંબંધો તોડી નાખશે.

૨.૪ એફઆઈઆરમાં વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે, ભાવનગર

ખાતે વિજયરાજનગર, પ્લોટ નં. ૬૨૧ માં આવેલ ફરિયાદીના ઘરમાં કબાટો ખોલી તપાસ કરતી વખતે, તેમને એક કબાટની ચાવી મળી આવી હતી જે અગાઉ ગુમ થઈ ગઈ હતી. એવો આક્ષેપ છે કે સદર કબાટમાં પૃથ્વીરાજસિંહ અને તેમની પત્ની બીનાબાનો અંગત સામાન હતો. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ, કબાટની અંદરથી તેમને નવ પાનાની ફાઇલ ધરાવતું એક બોક્સ મળ્યું હતું, જેની વિગતો નીચે મુજબ છે:

(૧) પ્રથમ પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે પ્રથમ પાનામાં એવી વિનંતી દર્શાવતી નોંધ છે કે આ ફાઇલ ફરિયાદી શ્રી નરેન્દ્રસિંહ બી. જાડેજા (નિવૃત્ત નાયબ પોલીસ અધિક્ષક), મોબાઇલ નં. ૯૯૭૮૪૦૭૦૬૪ અને ૭૯૯૦૩૬૫૫૨૬ નો ઉલ્લેખ કરીને તેમને સોંપવામાં આવે, અને ફરિયાદીના પત્ની શ્રીમતી તારાબા એન. જાડેજા (મોબાઇલ નં. ૯૮૨૫૦૩૯૯૫૪) નો પણ ઉલ્લેખ કરેલ છે, જેમાં જણાવેલ છે કે તેઓ બંને હાલ તેમના વતન ગામ કાલમેઘડા ખાતે રહે છે.

(૨) બીજું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે બીજા પાનામાં વી.કે. એન્ટરપ્રાઇઝના ફોન નંબરો અને વ્યવસાયની શરૂઆતથી લઈને તારીખ ૧૬/૦૯/૨૦૨૦ સુધીના મા એન્ટરપ્રાઇઝના ખાતાના તમામ વ્યવહારોની વિગતો દર્શાવેલ છે, જે દર્શાવે છે કે બંને ભાગીદારો વચ્ચેના હિસાબો અનિર્ણિત રહ્યા હતા અને વધુમાં જણાવેલ છે કે મા એન્ટરપ્રાઇઝની ચેકબુક અને એટીએમ કાર્ડ યશુભાના કબજામાં હતા.

(૩) ત્રીજું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે ત્રીજા પાનામાં મા એન્ટરપ્રાઇઝની

લેણી રકમની ચાટી છે, જેમાં રાજભા મહાદેવ એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી રૂ. ૨,૫૦,૦૦૦/-; રાજભા ઓમ કન્સ્ટ્રક્શન પાસેથી રૂ. ૩,૦૦,૦૦૦/-; કાર્યપાલક ઇજનેર, તળાજા-પાલીતાણા પાસેથી રૂ. ૨,૫૦,૦૦૦/-; વી.કે. એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી રૂ. ૩૪,૩૪,૪૪૦/-; જયદીપ પાસેથી રૂ. ૧૯,૩૪,૫૮૦/- મળીને મા એન્ટરપ્રાઇઝને કુલ રૂ. ૬૧,૬૭,૦૨૦/- લેવાના નીકળે છે. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે સિમેન્ટ સપ્લાયર ગઝની ટ્રેડર્સ, તળાજા પાસેથી રોકડા રૂ. ૭૧,૮૦૦/- લેવાના નીકળતા હતા.

(જ) ચોથું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે ચોથા પાનામાં મા એન્ટરપ્રાઇઝ માટે ભાગીદારીમાં ખરીદેલ અસ્કયામતોની ચાટી છે, જેમાં બોલેરો વાહન, આઈશર ટ્રક, વાઈબ્રેટર, લેપટોપ અને થર્મો-પ્લાન્ટ મશીનનો સમાવેશ થાય છે. સદર ચીજવસ્તુઓની કિંમત તેમાં દર્શાવેલ છે. જોકે, એવો આક્ષેપ છે કે વેલ્ડીંગ મશીન અને કટર મશીનની કિંમત દર્શાવેલ નથી. અસ્કયામતોનું કુલ મૂલ્ય રૂ. ૮,૦૫,૦૦૦/- દર્શાવેલ છે, જેમાં પૃથ્વીરાજસિંહ અને ચશુભા દરેકનો ૫૦% હિસ્સો હોવાની નોંધ છે.

(પ) પાંચમું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે પાંચમા પાનામાં ચશુભા દ્વારા મા એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી મેળવવાની રકમની ચાટી દર્શાવેલ છે, જેમાં રૂ. ૩,૦૦,૦૦૦/- રોકડા અને ચશુભાના અંગત ઉપાડ તરીકે રૂ. ૮,૦૭,૮૭૧/- દર્શાવેલ છે.

(ડ) છઠ્ઠું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે છઠ્ઠા પાનામાં પૃથ્વીરાજ દ્વારા મા એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી મેળવવાની રકમની ચાટી દર્શાવેલ છે, જેમાં રૂ.

૫,૦૦,૦૦૦/- નું રોકાણ, રૂ. ૫,૫૫,૬૮૭/- નો ખર્ચ (જેની વિગતો પાછળના ભાગે દર્શાવેલ હોવાનું જણાવેલ છે), અને અંગત ભંડોળ તરીકે મા એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી વસૂલવાપાત્ર ગોલ્ડ લોનના હમ્મા રૂ. ૩,૩૬,૮૧૨/- દર્શાવેલ છે, જે કુલ વસૂલવાપાત્ર રકમ રૂ. ૧૩,૮૨,૫૮૮/- થાય છે. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે નીચેના પાનામાં રોકડ વ્યવહારોની વિગતો છે અને તેમાં એવી પણ નોંધ છે કે પૃથ્વીરાજે અન્ય વિગતો સાથે મા એન્ટરપ્રાઇઝમાંથી રૂ. ૮,૧૮,૦૦૦/- નો અંગત ઉપાડ કર્યો હતો.

(૭) સાતમું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે સાતમા પાનામાં નીચે મુજબના વ્યવહારો નોંધાયેલ છે: મા એન્ટરપ્રાઇઝમાં ચેક દ્વારા જમા કરાવેલ રૂ. ૨,૧૦,૦૦૦/-; તારીખ ૧૮/૦૧/૨૦૧૮ ના રોજ એટીએમ દ્વારા ટ્રાન્સફર કરેલ રૂ. ૪૦,૦૦૦/-; પાલીતાણા વાવડી ખર્ચ પેટે તારીખ ૧૮/૦૧/૨૦૧૮ ના રોજ રૂ. ૫૮,૩૮૭/-; મનાલી ખર્ચ પેટે રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦/-; અને બે ગોલ્ડ લોન પરના વ્યાજ પેટે રૂ. ૧,૨૭,૩૦૦/-. કુલ ખર્ચ રૂ. ૫,૫૫,૬૮૭/- દર્શાવેલ છે. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે આ પાનામાં મેળવેલ અને ત્યારબાદ પરત ચૂકવેલ ગોલ્ડ લોન અંગેની વિગતો પણ સમાવિષ્ટ છે.

(૮) આઠમું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે આઠમા પાનામાં નીચે મુજબની નોંધ સમાવિષ્ટ છે:

"પૂજ્ય પિતાજી, હું આ હિસાબો છોડી રહ્યો છું જેથી તમને ખબર પડે કે મારી ખરેખર કેટલી રકમ લેણી નીકળે છે. યશુભાએ મારી

સાથે છેતરપિંડી કરી છે અને અમારી ભાગીદારી તોડી નાખી છે. તેમણે હવે ત્રાપજના દિગ્વિજયસિંહ (ભાયલુભા) સાથે ભાગીદારી કરી લીધી છે. ભાયલુભાના ભાઈ રાજભા પણ તેમાં ભાગીદાર છે. હવેથી ચશુભા અને રાજભા ભાગીદારીમાં ધંધો ચલાવશે અને ભાયલુભા રોકાણ કરશે.

ફૂપા કરીને અમારી ભાગીદારી પેઢી 'મા એન્ટરપ્રાઇઝ' નું વિસર્જન કરાવી લેશો, કારણ કે તે આપણા રહેણાંક સરનામે નોંધાયેલ છે. જ્યાં સુધી તમામ હિસાબો આખરી રીતે પતી ન જાય ત્યાં સુધી, મા એન્ટરપ્રાઇઝનું બેંક ખાતું ફીઝ કરાવી લેશો; અન્યથા ચશુભા પાસે ચેકબુક, એટીએમ કાર્ડ અને ઇન્ટરનેટ બેંકિંગની સુવિધા હોવાથી તે ગમે ત્યારે વ્યવહારો કરી શકે છે.

મને માફ કરશો. હું તમારા માટે કંઈ કરી શક્યો નહીં. આપણા બધા સંબંધીઓએ આપણી સાથે વિશ્વાસઘાત કર્યો છે અને આજે ચશુભા પણ તેમની સાથે જોડાઈ ગયા છે.

— આપનો નાલાયક પુત્ર, પૃથ્વીરાજ."

(૯) નવમું પાનું: એવો આક્ષેપ છે કે નવમા પાનામાં એવી નોંધ છે કે તમામ દસ્તાવેજો, બેંક લોકરની ચાવી, રિવોલ્વરનું લાયસન્સ અને અન્ય વસ્તુઓ તેમના રૂમમાં ટેલિવિઝનની બાજુમાં આવેલા નીચેના કબાટમાં રાખેલ હતી. પાના ૧ થી ૯ ધરાવતી ઉપરોક્ત ફાઇલ મારા પુત્ર પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહે સંપૂર્ણપણે પોતાના સ્વહસ્તાક્ષરમાં લખી હતી. ફરિયાદી

તેમના હસ્તાક્ષરથી સારી રીતે વાકેફ હતા. ફરિયાદીએ સ્યુસાઈડ નોટમાં દેખાતા હસ્તાક્ષર સાથે સરખામણી કરવા માટે અગાઉ તેમના હસ્તાક્ષરવાળી તેમની ડાયરી તમારી સમક્ષ રજૂ કરી હતી.

૨.૫ એફઆઈઆરમાં વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે, પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહની ઉપરોક્ત નવ પાનાની હસ્તલિખિત ફાઈલની સરખામણી યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ પાના ૧ થી ૪ ના હસ્તલિખિત દસ્તાવેજો સાથે કરતાં નીચે મુજબની હકીકતો સામે આવે છે:

૨.૫.૧ એવો આક્ષેપ છે કે, યશુભાએ પોતાના લેખિત નિવેદનમાં તારીખ ૦૧/૦૪/૨૦૧૯ થી આજ સુધીનો તેમનો ઉપાડ માત્ર રૂ. ૨,૨૦,૦૦૦/- દર્શાવેલ છે. જોકે, પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહ તૈયાર કરેલા હિસાબોમાં યશુભાનો અંગત ઉપાડ રૂ. ૮,૦૭,૮૭૧/- દર્શાવેલ છે. એવો આક્ષેપ છે કે, આ રીતે યશુભાએ પોતાના ઉપાડમાં રૂ. ૫,૮૭,૮૭૧/- ઓછા દર્શાવીને ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત અને છેતરપિંડી આચરેલ છે.

૨.૫.૨ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે, પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહના હિસાબો મુજબ, મા એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી તેમના દ્વારા વસૂલવાપાત્ર રકમની ગણતરી નીચે મુજબ કરવામાં આવી હતી: રોકડ રોકાણ – રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦/-; ખર્ચ – રૂ. ૫,૫૫,૬૮૭/-; હિસાબ મુજબ અન્ય ખર્ચ; ગોલ્ડ લોનના હપ્તા – રૂ. ૩,૩૬,૯૧૨/-. આમ, એવો આક્ષેપ છે કે

પૃથ્વીરાજ દ્વારા વસૂલવાપાત્ર કુલ રકમ રૂ. ૧૩,૯૨,૫૯૯/- થતી હતી. તેમના પોતાના રૂ. ૮,૧૯,૦૦૦/- ના ઉપાડને બાદ કર્યા પછી, એવો આક્ષેપ છે કે મા એન્ટરપ્રાઇઝ દ્વારા પૃથ્વીરાજને હજુ પણ રૂ. ૫,૭૩,૫૯૯/- ચૂકવવાપાત્ર રહેતા હતા. જોકે, એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે યશુભા ઉર્ફે યશુભા રાણાએ રૂ. ૮,૯૨,૪૧૪/- નો ઉપાડ દર્શાવ્યા બાદ અને પૃથ્વીરાજસિંહ દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલ કથિત ગોલ્ડ લોનના હપ્તા પેટે રૂ. ૩,૪૦,૪૭૪/- વધુ બાદ કર્યા પછી, પૃથ્વીરાજસિંહ દ્વારા મેળવવાપાત્ર રકમ માત્ર રૂ. ૫,૫૨,૨૪૦/- દર્શાવી છે. એવો આક્ષેપ છે કે, આમ, જ્યારે પૃથ્વીરાજસિંહ મા એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી વાસ્તવમાં રૂ. ૫,૭૩,૫૯૯/- મેળવવા હકદાર હતા, ત્યારે યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રાણાએ રૂ. ૫,૫૨,૫૯૯/- નો હિસાબ આપ્યો ન હતો, અને આ રીતે પૃથ્વીરાજસિંહ સાથે છેતરપિંડી કરી ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત આચર્યો હતો. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે, પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રદ્યુમનસિંહ અને યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણાના સંબંધિત હિસાબોની સરખામણી કરતાં, તે સ્પષ્ટપણે જણાઈ આવે છે કે યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણાએ પૃથ્વીરાજસિંહ સાથે છેતરપિંડી કરી અને ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત કર્યો હતો, જેનાથી અપ્રમાણિકપણે રૂ. ૧૧,૪૦,૪૭૦/- નું ગેરકાયદેસર નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું.

૨.૬ એવો વધુમાં આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે, ઉપરોક્ત વિસંગતતાઓ

ઉપરાંત, યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણાએ પોતે મા એન્ટરપ્રાઇઝની જવાબદારીઓ દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરીને રજૂ કર્યું હતું. એવો આક્ષેપ છે કે, સદર પત્રકમાં તેમણે દર્શાવ્યું હતું કે અરવિંદભાઈ રાણાને રોકડા રૂ. ૨,૦૦,૦૦૦/- અને રૂ. ૨,૦૬,૦૦૦/- ચૂકવવાપાત્ર હતા. જોકે, એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે, જ્યારે મા એન્ટરપ્રાઇઝના ઇન્કમેટેક્સ રિટર્ન ફાઇલ કરતા એકાઉન્ટન્ટ શ્રી વિરલસિંહ આર. વાળા, જેમની ઓફિસ પ્લાન્ટ-૨૦૫, આતાભાઈ રોડ, ભાવનગર (મોબાઈલ નં. ૯૦૬૭૧૫૭૫૫૭) ખાતે આવેલી છે, તેમની સાથે પૂછપરછ કરવામાં આવી ત્યારે જાણવા મળ્યું કે મા એન્ટરપ્રાઇઝના હિસાબી ચોપડામાં કે ખાતાની વિગતોમાં આવી કોઈ જવાબદારી દર્શાવવામાં આવી ન હતી. તેથી એવો આક્ષેપ છે કે યશુભાએ રૂ. ૨,૦૬,૦૦૦/- ની ખોટી જવાબદારી દર્શાવીને ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત અને છેતરપિંડી આચરેલ છે.

૨.૭ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે યશુભાના પિતા એટલે કે રઘુભા રાણાએ મા એન્ટરપ્રાઇઝને ચેક દ્વારા નીચે મુજબની રકમ ધરિલ હતી: તારીખ ૧૮/૦૧/૨૦૧૮ ના રોજ રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦/-; તારીખ ૨૦/૦૩/૨૦૧૮ ના રોજ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/-; અને તારીખ ૦૪/૧૧/૨૦૧૮ ના રોજ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/-, મળીને કુલ રૂ. ૧૨,૦૦,૦૦૦/-. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે ઇન્કમેટેક્સ રિટર્ન ફાઇલ કરનાર સદર એકાઉન્ટન્ટ શ્રી વિરલસિંહ વાળાએ માહિતી આપી હતી કે તેમાં કોઈ વ્યાજની જવાબદારીનો લેશમાત્ર ઉલ્લેખ

નથી. તેમ છતાં, એવો આક્ષેપ છે કે યશુભાએ ત્યારબાદ ૧૦/૧૯ થી ૧.૫% ના દરે ગણતરી કરીને વ્યાજ પેટે રૂ. ૧,૬૨,૦૦૦/- ની રકમ દર્શાવી હતી. એવો આક્ષેપ છે કે આ રકમ તેમના દ્વારા ખોટી રીતે દર્શાવવામાં આવી હતી અને જવાબદારીમાં રૂ. ૧,૬૨,૦૦૦/- નો કૃત્રિમ વધારો કરીને યશુભાએ પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રદ્યુમનસિંહ સાથે છેતરપિંડી કરી અને ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત કર્યો હતો.

૨.૮ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે હિસાબોમાં એવું દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે મા એન્ટરપ્રાઇઝ ત્રાપજના ભાયલુભાને રૂ. ૨૮,૭૨,૦૧૨/- ચૂકવવા માટે જવાબદાર હતી. જોકે, એવો આક્ષેપ છે કે જ્યારે મા એન્ટરપ્રાઇઝના ઇન્કમેટેક્સ રિટર્ન ફાઇલ કરનાર એકાઉન્ટન્ટ શ્રી વિરલસિંહ વાળાનો રૂબરૂ સંપર્ક કરીને ત્રાપજના ભાયલુભા કોણ છે તે અંગે પૂછપરછ કરવામાં આવી ત્યારે તેમણે પોતાની અજ્ઞાનતા દર્શાવી હતી. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે ત્યારબાદ શ્રી વિરલસિંહ વાળાએ યશુભાને ટેલિફોન કરીને ત્રાપજના ભાયલુભા અંગે ખુલાસો માંગ્યો હતો. એવો આક્ષેપ છે કે યશુભાએ સંબંધિત નામો જાહેર કર્યા હતા, જે પછી શ્રી વિરલસિંહ વાળાએ ખાતાવહીના હિસાબોની ચકાસણી કરી અને જાણવા મળ્યું કે મા એન્ટરપ્રાઇઝમાં રોકાણ નીચે મુજબ હતું: ચેતનસિંહ અનિરુદ્ધસિંહ ગોહિલ – રૂ. ૮,૮૫,૦૦૦/-; અને ત્રાપજના રાજેન્દ્રસિંહ અનિરુદ્ધસિંહ ગોહિલ – રૂ. ૯,૬૫,૦૦૦/-, મળીને કુલ રૂ. ૧૮,૫૦,૦૦૦/-. તેથી એવો આક્ષેપ છે કે યશુભાએ જવાબદારીમાં રૂ. ૧૦,૨૨,૦૧૨/- નો ખોટો વધારો દર્શાવ્યો હતો, અને તે

રીતે પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહ નરેન્દ્રસિંહ જાડેજા સાથે છેતરપિંડી કરી ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત કર્યો હતો.

૨.૯ એફઆઈઆરમાં વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણા તેમના માતા-પિતા સાથે વલ્લભીપુરમાં રહેતા હતા, પરંતુ મીનાબા, તેના પિતા વનરાજસિંહ અને તેમના પરિવારના સભ્યો તથા સંબંધીઓના દબાણને કારણે મીનાબા અને યશુભા વલ્લભીપુરથી ભાવનગર આવી ગયા હતા. એવો આક્ષેપ છે કે ફરિયાદીના પુત્રને બે સંતાનો હતા, એટલે કે નંદિનીબા અને યશસ્વીબા, અને આ સંદર્ભમાં વિવિધ વિવાદો અને કૌટુંબિક દબાણો ઊભા થયા હતા.

૨.૧૦ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે, જ્યારે મા એન્ટરપ્રાઇઝે પોતાનો ધંધો નવો શરૂ કર્યો ત્યારે તેને નાણાકીય રોકાણની જરૂર હતી. ફરિયાદીના પુત્ર પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહની વિનંતી પર, ફરિયાદીએ યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણાને વર્ષ ૨૦૧૭ માં રૂ. ૮,૦૦,૦૦૦/- અને વર્ષ ૨૦૧૮ માં રૂ. ૧૨,૦૦,૦૦૦/- મળીને કુલ રૂ. ૨૦,૦૦,૦૦૦/- ધીર્યા હતા. એવો આક્ષેપ છે કે સદર રકમ ફરિયાદીની ખેતીની આવક અને અંગત બચતમાંથી ચૂકવવામાં આવી હતી. જોકે, એવો આક્ષેપ છે કે યશુભાએ સદર રકમની ઉચાપત કરવાના ઇરાદાથી કોઈપણ હિસાબમાં તેને દર્શાવેલ નથી કે સ્વીકારેલ નથી, અને તે રીતે ફરિયાદી તથા પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રધુમનસિંહ બંને સાથે છેતરપિંડી કરી ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત આચરેલ છે.

૨.૧૧ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે, આમ, અરવિંદભાઈના નામે દર્શાવેલ રૂ. ૨,૦૬,૦૦૦/-, રઘુભા રાણાને ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજ તરીકે દર્શાવેલ રૂ. ૧,૬૨,૦૦૦/-, ત્રાપજના ભાયલુભા એટલે કે ચેતનસિંહ અનિરુદ્ધસિંહ ગોહિલ અને રાજેન્દ્રસિંહ અનિરુદ્ધસિંહ ગોહિલને ચૂકવવાપાત્ર તરીકે દર્શાવેલ રૂ. ૧૦,૨૨,૦૧૨/-, ફરિયાદીનું રૂ. ૨૦,૦૦,૦૦૦/- નું રોકાણ, અને પૃથ્વીરાજસિંહને તેમના હસ્તલિખિત હિસાબો મુજબ ચૂકવવાપાત્ર નીકળતી રૂ. ૧૧,૪૦,૪૭૦/- ની રકમ મળીને કુલ રૂ. ૪૫,૩૦,૪૮૨/- થાય છે. એવો આક્ષેપ છે કે ઉપરોક્ત રૂ. ૪૫,૩૦,૪૮૨/- ની રકમની અપ્રમાણિકપણે ઉચાપત કરીને યશુભા ઉર્ફે યશવંતસિંહ રઘુભા રાણાએ ફરિયાદીના પુત્ર પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રદ્યુમનસિંહ સાથે છેતરપિંડી કરી, ગુનાહિત વિશ્વાસઘાત આચર્યો, અને તે રીતે તેમને આત્મહત્યા કરવા માટે મજબૂર કર્યા હતા.

૨.૧૨ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે ત્યારબાદ, તારીખ ૧૩/૦૭/૨૦૨૦ ના રોજ ફરિયાદી અને તેમના પત્ની કાલમેઘડાથી ભાવનગર આવ્યા હતા કારણ કે ફરિયાદીની ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટ તારીખ ૧૫/૦૭/૨૦૨૦ ના રોજ પાકતી હતી અને રૂ. ૫૦,૦૦૦/- લેખેના બે આઈસીઆઈસીઆઈ ઇન્સ્યુરન્સ પ્રીમિયમ ચૂકવવાના હતા. એવો આક્ષેપ છે કે તેઓ વિજયરાજનગર, ભાવનગર ખાતે આશરે પાંચથી છ દિવસ રોકાયા હતા. આ સમયગાળા દરમિયાન, એવો આક્ષેપ છે કે ફરિયાદીના પુત્ર પૃથ્વીરાજસિંહ ઉર્ફે પ્રદ્યુમનસિંહ સંપૂર્ણ ખાનગીમાં અને વિશ્વાસમાં લઈને તેમને જણાવ્યું હતું કે યશુભા ઉર્ફે

ચશવંતસિંહ રઘુભા રાણા અને તેમની પત્ની મીનાબા છેલ્લા ત્રણ મહિનાથી તેમને અને તેમની પત્ની બીનાબાને સતત હેરાન કરી રહ્યા હતા, અને તેમની પુત્રી ચશસ્વીબાની સગાઈ તેમના પુત્ર ચણદીપસિંહ સાથે કરવા માટે દબાણ કરી રહ્યા હતા તથા તેમની તરફેણમાં અડધી મિલકતનું વસિયતનામું કરી આપવાની માંગણી પણ કરી રહ્યા હતા. એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે જ્યારે ફરિયાદીનો પુત્ર વલ્લભીપુર ગયો હતો ત્યારે અને જ્યારે ચશુભા અને તેમનો પરિવાર ભાવનગર આવ્યો હતો ત્યારે પણ રઘુભા રાણા અને તેમના પત્ની દ્વારા આવું જ દબાણ અને ધમકીઓ આપવામાં આવી હતી.

૨.૧૩ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે ફરિયાદીના પુત્રને એવી ધમકી આપવામાં આવી હતી કે જો આવી સગાઈ અને વસિયતનામું કરવામાં નહીં આવે તો તેમને શાંતિથી જીવવા દેવામાં આવશે નહીં અને તેમનો સામાજિક બહિષ્કાર કરવામાં આવશે. એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે ચશુભા, મીનાબા અને તેમના બાળકોએ ફરિયાદીની પૌત્રીઓ નંદિનીબા અને ચશસ્વીબાને ગાળો આપીને, માર મારીને અને ધમકી આપીને પણ હેરાન કરી હતી. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે બીનાબાએ કાલમેઘડા ખાતે ફરિયાદીના પત્ની તારાબાને પણ આવી જ હકીકતો જણાવી હતી.

૨.૧૪ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે એફઆઈઆર નોંધાવવામાં વિલંબ એટલા માટે થયો હતો કારણ કે મા એન્ટરપ્રાઇઝનું એટીએમ કાર્ડ, ચેકબુક અને ખાતાના

રેકૉર્ડ ચશુભાના કબજામાં હતા, અને બેંક ખાતું ફીઝ કરવા તથા ખાતાની માહિતી મેળવવા માટે પ્રથમ પગલાં લેવા જરૂરી હતા. એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે જીએસટી રેકૉર્ડ અને ખાતામાં ફેરફાર સંબંધિત વધુ પ્રક્રિયાગત કામગીરી બાકી હતી, અને તેથી તાત્કાલિક એફઆઈઆર નોંધાવવામાં આવી ન હતી, તથા બાદમાં તે દાખલ કરવાનો અધિકાર અનામત રાખવામાં આવ્યો હતો.

૨.૧૫ એવો વધુમાં આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે ત્યારબાદ, પૃથ્વીરાજસિંહના કબાટમાંથી નાળિયેર, લીંબુ અને કાળા દોરા મળી આવ્યા હતા, જે ફરિયાદી માને છે કે ચશુભા અને મીનાબા દ્વારા કાળો જાદુ કે વશીકરણમાં ઉપયોગમાં લેવાયા હતા, જેનાથી મૃતકને આત્મહત્યા કરવા માટે પ્રભાવિત કરવામાં આવ્યા હતા.

૨.૧૬ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે ફરિયાદી નિવૃત્ત પોલીસ અધિકારી (પીએસઆઈ તરીકે નિવૃત્ત થઈ નાયબ પોલીસ અધિક્ષક બનેલ) હોવાથી, તેમના પુત્ર પર કેટલો અત્યાચાર ગુજારવામાં આવ્યો હતો તે સમજી શકતા નથી, જેના કારણે તેણે આત્મહત્યા કરી હતી. એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે આરોપીઓએ મેળાપીપણામાં મૃતક અને તેમની પત્નીને માનસિક અને શારીરિક ત્રાસ આપ્યો હતો અને તે રીતે આત્મહત્યા માટે દુષ્પ્રેરણા કરી હતી.

૨.૧૭ એવો વધુમાં આક્ષેપ છે કે તમામ આરોપીઓ, એટલે કે ચશુભા ઉર્ફે

યશવંતસિંહ રઘુભા રાણા, મીનાબા, રુતિકાબા, યજ્ઞદીપસિંહ, રઘુભા રાણા અને તેમના પત્નીએ સામાન્ય ઈરાદો પાર પાડવા અને ગુનાહિત કાવતરાના અનુસંધાનમાં કૃત્ય કર્યું હતું, અને તેથી ફરિયાદી તેમની સામે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬, ૪૦૬, ૧૨૦(બી), ૩૨૩, ૫૦૪, ૫૦૬(૨) અને ૧૧૪ હેઠળ પગલાં લેવા અરજ કરે છે.

૩. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી હર્ષિલ તોલિયા, શ્રી ઉત્પલ આર. દવે, જયેશ દવે અને કુમારી હર્ષવી તોલિયા સાથે ઉપસ્થિત રહીને એવી રજૂઆત કરશે કે એફઆઈઆર ફરિયાદી, જેઓ અહીં સામાવાળા નં. ૨ છે, તેમના પુત્ર દ્વારા આત્મહત્યા કર્યાની ઘટનાના આધારે ૪૨ દિવસના વિલંબ પછી નોંધાવવામાં આવી હતી. જોકે, તેમણે એફઆઈઆર મોડી નોંધાવવા માટે કોઈ પ્રતીતિકારક કારણો આપ્યા નથી, ખાસ કરીને જ્યારે ફરિયાદી પોતે એક નિવૃત્ત નાયબ પોલીસ અધિક્ષક છે.

૩.૧ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે અરજદાર નં. ૩ અને ૪ સગીર છે; તેમ છતાં, અરજદારોના પરિવાર પર દબાણ લાવવા માટે તેમને આ ફોજદારી મુકદ્દમામાં ઢસડી લાવવામાં આવ્યા છે.

૩.૨ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે એફઆઈઆર સંપૂર્ણપણે મૌન છે કે આરોપીઓના કૃત્યો મૃતકને આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરવા સમાન કેવી રીતે બને છે અથવા એવી પરિસ્થિતિ કેવી રીતે ઊભી કરી હતી કે જ્યાં મૃતક પાસે આત્મહત્યા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ

નહોતો. અરજદારોને સીધા આભારી એવા આવા કૃત્યોના અભાવે, હાલની એફઆઈઆર ૨૯ થવાને પાત્ર છે.

૩.૩ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે મૃતકે પોતે વર્ષ ૨૦૧૭-૧૮ થી પોતાની ડિજિટલ સહી હેઠળ ભાગીદારી પેઢી "મા એન્ટરપ્રાઇઝ" ના તમામ ઇન્કમેટેક્સ રિટર્ન ફાઇલ કર્યા હતા, જે નાણાકીય નિવેદનો સામે મૃતકે ક્યારેય કોઈ વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો, અને ઇન્કમેટેક્સ રિટર્ન પણ વિભાગ દ્વારા પ્રોસેસ કરવામાં આવ્યા હતા. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલે આમ એવી દલીલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષનો સમગ્ર કેસ પ્રથમદર્શી રીતે જ ખોટો અને ઉપજાવી કાઢેલો છે.

૩.૪ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે અરજદાર નં. ૫ અને ૬ ભાવનગર શહેરથી દૂર, ભાવનગરના તાલુકા મથક વલ્લભીપુર ખાતે અલગ રહે છે. તેઓ અરજદાર નં. ૧ ના માતા-પિતા હોવાના કારણે જ તેમને પ્રશ્નવાળા ગુનામાં ખોટી રીતે ઢસડી લાવવામાં આવ્યા છે. વિદ્વાન વકીલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે, જો એફઆઈઆરના આક્ષેપોને તેના મૂળ સ્વરૂપે સાચા માની લેવામાં આવે તો પણ, તે વધુમાં વધુ ભાગીદારો વચ્ચેના દિવાની સ્વરૂપના કેટલાક નાણાકીય વિવાદ અને કૌટુંબિક ઝઘડા તરફ નિર્દેશ કરે છે.

૩.૫ વધુમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે મૃતક અને અરજદારો અલગ રહેતા હતા. તેથી, તેમના દ્વારા આક્ષેપ મુજબનો કોઈ ગુનો આચરવામાં

આવ્યો નથી. વધુમાં, એફઆઈઆર નોંધાવવી એ પ્રથમદર્શી રીતે કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ હોવાનું જણાય છે. વિદ્વાન વકીલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૦૬ ના કોઈ તત્વો સંતોષાતા નથી, કારણ કે એફઆઈઆરમાં કરવામાં આવેલા સમગ્ર આક્ષેપોમાંથી કોઈ સોંપણી (એન્ટ્રસ્ટમેન્ટ) કે કપટપૂર્ણ કૃત્યનું તત્વ અથવા કોઈ ઈરાદો પણ સામે આવતો નથી. તેથી, વેરભાવથી અને બદદાનતથી એફઆઈઆર નોંધાવવામાં આવી હોવાથી, ખાસ કરીને જ્યારે સામાવાળા નં. ૨ એટલે કે ફરિયાદી નિવૃત્ત ઉચ્ચ પોલીસ અધિકારી છે, તે દર્શાવે છે કે તેમણે અરજદારોને શક્ય તમામ રીતે હેરાન કરવામાં આવે તેની ખાતરી કરવા માટે પોતાના પ્રભાવનો ઉપયોગ કર્યો છે.

૩.૬ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે, જો ક્ષણભર માટે એવું માની લેવામાં આવે કે કોઈ નાણાકીય વ્યવહાર અંગે ભાગીદારીનો કોઈ વિવાદ હતો, તો પણ એફઆઈઆર કે સ્યુસાઈડ નોટના વાંચન પરથી આવા આક્ષેપો પુરવાર થતા નથી, ખાસ કરીને જ્યારે મૃતકે ન તો કોઈ દીવાની કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી કે ન તો કોઈ નોટિસ આપી હતી. તેમ છતાં, મૃતક કોઈ ગેરસમજ કે અનુમાન પર પહોંચ્યા હોવાના કારણે તેમણે આ અંતિમ પગલું ભર્યું હતું. વધુમાં, જો ભાગીદારીના હિસાબો ધરાવતી સ્યુસાઈડ નોટ મૃતક દ્વારા જ લખવામાં આવી હોવાનું માની લેવામાં આવે તો પણ, હિસાબો અંગે કોઈ વિવાદ હતો તેવું દર્શાવવા માટે કશુંય નથી.

૩.૭ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે સમગ્ર એફઆઈઆર સાંભળેલી પુરાવા (હિયરસે એવિડન્સ) પર આધારિત છે, અને મૃત્યુ પહેલાં મૃતક દ્વારા બોલાયેલા કથિત શબ્દો તારીખ ૧૬.૦૯.૨૦૨૦ ના રોજ ઘટના બન્યા પછી તરત જ મૃતકના સાળા દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલ એફઆઈઆરમાં વર્ણવવામાં આવ્યા છે, જેમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે મૃતકે પોતાના સમગ્ર પરિવાર અને પાલતુ પ્રાણીને મારી નાખ્યા હતા. જોકે, સદર એફઆઈઆરમાં મૃતક દ્વારા હાલના આરોપીઓ પૈકી કોઈનું નામ જણાવવામાં કે વર્ણવવામાં આવ્યું નથી.

૩.૮ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે મૃતક દ્વારા કરવામાં આવેલી આત્મહત્યા અને હાલના અરજદારોને જોડતા કથિત કૃત્ય વચ્ચે કોઈ નિકટતા (પ્રોક્સિમિટી) નથી, કારણ કે મૃતક દ્વારા લખાયેલ હોવાનું મનાતા હિસાબો પરથી જે સામે આવે છે તે માત્ર એટલું જ છે કે તેમણે ભાગીદારીમાંથી કેટલાક નાણાં મેળવવાના બાકી હતા અને તેનાથી વિશેષ કંઈ નથી. આ સંજોગોમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અન્ય ભાગીદાર સામે આને ક્યારેય આત્મહત્યા માટેની દુષ્પ્રેરણા કહી શકાય નહીં.

૩.૯ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે મૃતકે ઘટના પહેલાં કોઈ વિવાદ કે અન્ય કોઈ બાબત વિશે ફરિયાદીને ક્યારેય જાણ કરી ન હતી, અને ફરિયાદીના પિતાએ મૃતક દ્વારા ટપકાવવામાં આવેલા હિસાબો, જેને સ્યુસાઈડ નોટ તરીકે ઓળખાવવામાં આવે છે, તેનું અર્થઘટન

કરીને પ્રથમ વખત આક્ષેપો કર્યા છે. કલ્પનાના કોઈ પણ તબક્કે આ બાબત આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણાના તત્વોને આકર્ષિત કરતી નથી.

૩.૧૦ અરજદારો તરફથી વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલે છેલ્લે એવી રજૂઆત કરી હતી કે એફઆઈઆરમાં અરજદાર નં. ૩ અને ૪, જેઓ અરજદાર નં. ૧ ની સગીર પુત્રી અને પુત્ર છે, તેમના સંદર્ભમાં એક આક્ષેપ એવો છે કે તેઓ મૃતકની પુત્રીઓને ગાળો આપતા હતા, જેઓ તેમની પિતરાઈ બહેનો થાય છે. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે અરજદાર નં. ૧ અને ૨ મૃતક પર તેમની પુત્રીના લગ્ન અરજદાર નં. ૪, જે ૧૨ વર્ષનો સગીર છોકરો છે, તેની સાથે કરાવવા માટે દબાણ કરી રહ્યા હતા. એવો પણ આક્ષેપ છે કે તેઓ મૃતક પર અરજદાર નં. ૪ અને મૃતકની પુત્રીની તરફેણમાં પોતાના હિસ્સામાંથી અડધો ભાગ સોંપી દેતું વસિયતનામું કરવા માટે દબાણ કરી રહ્યા હતા. વધુમાં એવો આક્ષેપ છે કે, જ્યારે પણ તેઓ મૃતકના ઘરે આવતા ત્યારે તેઓ તેમના પર દબાણ કરતા હતા, જેવું મૃતકે ફરિયાદીને જણાવ્યું હતું.

૩.૧૧ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ વધુમાં એવી રજૂઆત કરશે કે એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદારો કોઈ તાંત્રિક પ્રક્રિયામાં સંડોવાયેલા હતા જેના કારણે મૃતકે બંદૂકથી પોતાના સમગ્ર પરિવારને ખતમ કરતા પહેલા આત્મહત્યા કરી હતી. જોકે, તાંત્રિક પ્રક્રિયાઓ કરવા અંગે એફઆઈઆરમાં કરવામાં આવેલા પોકળ આક્ષેપો સિવાય, આવા આક્ષેપોને સમર્થન આપતો અન્ય કોઈ પુરાવો નથી. આ આક્ષેપો ઘટના સાથે સંપૂર્ણપણે અસંબંધિત છે

અને માત્ર સાંભળેલી વાતોના નિવેદનો પર આધારિત છે, જેથી સદર આક્ષેપોના આધારે અરજદારોને ઘૂંટણિયે લાવી શકાય. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે હાલની અરજી મંજૂર કરવામાં આવે.

૪. તેનાથી વિરુદ્ધ, સામાવાળા રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી. અને મૂળ ફરિયાદી તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પી. એમ. લાખાણી એવી રજૂઆત કરશે કે એ નિર્વિવાદ હકીકત છે કે મૃતકે પોતાના પરિવારની હત્યા કર્યા પછી આત્મહત્યા કરી હતી અને ત્યારબાદ ફરિયાદીને સ્યુસાઈડ નોટ મળી આવી હતી. વિશેષ કરીને, જ્યારે એક્ઝાઈઆર અને સ્યુસાઈડ નોટ પરથી પ્રથમદર્શી આક્ષેપો રેકૉર્ડ પર સામે આવે છે, જેના અનુસંધાનમાં ચાર્જશીટ પણ દાખલ કરવામાં આવી છે, ત્યારે એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કોઈ કેસ બનતો નથી તેમ કહી શકાય નહીં.

૪.૧ વધુમાં એવું ઉમેરવામાં આવ્યું છે કે, ચાર્જશીટ દાખલ થઈ ચૂકી હોવાથી અરજદારો પાસે ડિસ્ચાર્જ અરજી દાખલ કરવાનો વૈકલ્પિક અસરકારક ઉપાય ઉપલબ્ધ છે, કારણ કે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૪૮૨ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવાનો વ્યાપ ખૂબ જ મર્યાદિત છે. પ્રથમદર્શી કેસ બનતો હોવાથી, હાલની અરજી રદ થવાને પાત્ર છે.

૪.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારોના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ માટે પૂર્ણ કક્ષાની ટ્રાયલની જરૂર છે અને ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાના આધારે જ

તેની ચકાસણી થઈ શકે છે. જ્યારે સાક્ષીઓના એવા નિવેદનો છે કે જેમાં કલમ ૫૦૬(૨), ૫૦૪ અને ૩૨૩ હેઠળ ગુના આચરવામાં આવ્યા હોવાના આક્ષેપો છે, અને અરજદારો મૃતક પર લગ્ન માટે તથા અરજદાર નં. ૪ અને મૃતકની પુત્રીની તરફેણમાં વસિયતનામું કરવા માટે કેવી રીતે દબાણ કરી રહ્યા હતા તે અંગે પણ નિવેદનો છે, ત્યારે તે ગુનાઓ આકર્ષાય છે કે નહીં તે પ્રશ્ન નાની ટ્રાયલ (મિની ટ્રાયલ) યોજીને નક્કી કરી શકાય નહીં. આમ, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે હાલની અરજી ફગાવી દેવામાં આવે.

૪.૩ ફરિયાદીના વિદ્વાન વકીલે ઉપર જણાવેલ મુદ્દાઓ સિવાય અન્ય કોઈ આધાર પર ભાર મૂક્યો નથી.

૫. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળવામાં આવ્યા. શરૂઆતમાં જ, ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૦૭ અને ૩૦૬ ની જોગવાઈઓ ધ્યાને લેવી જરૂરી છે.

"૩૦૬. આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણા.- જો કોઈ વ્યક્તિ આત્મહત્યા કરે, તો જે કોઈ આવી આત્મહત્યા કરવા માટે દુષ્પ્રેરણા કરશે, તેને બંનેમાંથી કોઈ પણ પ્રકારની કેદની સજા થશે જેની મુદત દસ વર્ષ સુધી લંબાવી શકાશે, અને તે દંડને પણ પાત્ર થશે.

૧૦૭. કોઈ બાબત માટે દુષ્પ્રેરણા- એક વ્યક્તિ કોઈ બાબત કરવા માટે દુષ્પ્રેરણા કરે છે જે-

પ્રથમ.- કોઈપણ વ્યક્તિને તે બાબત કરવા માટે ઉશ્કેરે છે; અથવા

બીજું.- તે બાબત કરવા માટેના કોઈપણ ષડયંત્રમાં એક કે વધુ અન્ય વ્યક્તિ કે વ્યક્તિઓ સાથે જોડાય છે, જો તે ષડયંત્રના અનુસંધાનમાં અને તે બાબત કરવા માટે કોઈ કૃત્ય કે ગેરકાયદેસર લોપ થાય; અથવા

ત્રીજું.- કોઈ કૃત્ય અથવા ગેરકાયદેસર લોપ દ્વારા, તે બાબત કરવામાં ઈરાદાપૂર્વક સહાય કરે છે.

સ્પષ્ટીકરણ ૧.- જે વ્યક્તિ, ઈરાદાપૂર્વકની ખોટી રજૂઆત દ્વારા, અથવા કોઈ મહત્વની હકીકત જેને જાહેર કરવા તે બંધાયેલ છે તેને ઈરાદાપૂર્વક છુપાવીને, સ્વેચ્છાપૂર્વક કોઈ બાબત કરાવે છે અથવા મેળવે છે, અથવા કરાવવા કે મેળવવાનો પ્રયાસ કરે છે, તે તે બાબત કરવા માટે ઉશ્કેરણી કરે છે તેમ કહેવાય.

સ્પષ્ટીકરણ ૨.- જે કોઈ, કોઈ કૃત્ય કરવા પહેલાં અથવા તે કરવાના સમયે, તે કૃત્ય કરવામાં સુવિધા થાય તે માટે કંઈપણ કરે છે, અને તે રીતે તે કરવા માટે સુવિધા કરી આપે છે, તે તે કૃત્ય કરવામાં સહાય કરે છે તેમ કહેવાય."

આમ, ઉપરોક્ત કલમોના વાંચન પરથી, ઈન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ હેઠળનો આરોપ ટકાવી રાખવા માટે, આરોપી વ્યક્તિએ કોઈ પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કૃત્ય દ્વારા મૃતકની આત્મહત્યામાં ફાળો આપ્યો છે તે સાબિત થવું

અનિવાર્ય છે. વધુમાં, આવા યોગદાન કે સંડોવણીને સાબિત કરવા માટે, ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૦૭ માં દર્શાવેલ ત્રણ શરતોમાંથી એક શરત સંતોષાવી જોઈએ. આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણાના ગુનાને આકર્ષવા માટે, આરોપી દ્વારા આત્મહત્યા માટે ઉશ્કેરણી કે પ્રેરણા આપવાનું કોઈ પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કૃત્ય હોવું જોઈએ, જે મૃતક દ્વારા આત્મહત્યા કરવા સાથે નજીકની નિકટતામાં હોવું જોઈએ. એટલું જ નહીં, આવી ઉશ્કેરણી કે પ્રેરણા આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણા માટેનો સ્પષ્ટ ગુનાહિત માનસ (મેન્સ રિયા) પણ દર્શાવતી હોવી જોઈએ. તેનાથી ભોગ બનનાર એવી પરિસ્થિતિમાં મુકાઈ જવો જોઈએ કે જ્યાં તેની પાસે આત્મહત્યા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન રહે. કેસની હકીકતો પરથી જે જોવાનું છે તે એ છે કે શું આપેલ સમાજમાં સમાન સંજોગોમાં કોઈ વ્યક્તિ આત્મહત્યા કરી શકે છે. આમ, દુષ્પ્રેરણાના કેસોનો સામનો કરવા માટે કોઈ સીધુંસાદું બીજુંઢાળ સૂત્ર નથી, અને દરેક કેસનો નિર્ણય તેની પોતાની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે કરવાનો હોય છે.

૫.૧ દરેક વ્યક્તિ વિવિધ પરિબલોના આધારે સમાન ઉશ્કેરણી પર અલગ અલગ પ્રતિક્રિયા આપે છે, તેથી ગુનાહિત માનસ (મેન્સ રિયા) ના તત્વને માત્ર માની લઈ શકાય નહીં કે અનુમાન કરી શકાય નહીં; તેના બદલે, તે સ્પષ્ટ અને સુસ્પષ્ટ રીતે સમજી શકાય તેવું હોવું જોઈએ. આના વિના, ઇન્ડિયન પીનલ કોડ હેઠળ દુષ્પ્રેરણા સ્થાપિત કરવા માટેની પાયાની જરૂરિયાત, એટલે કે આત્મહત્યાના કૃત્યને ઉશ્કેરવાનો કે તેમાં યોગદાન આપવાનો સુવિચારિત અને સ્પષ્ટ ઈરાદો, અધૂરો અને પરિણામે

અસંતોષકારક રહેશે.

પ.૨ આમ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત અને આ વડી અદાલતના ચુકાદાઓની શ્રેણી પરથી જે બાબત સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે ઉશ્કેરણીનું હકારાત્મક કૃત્ય દુષ્પ્રેરણાનું નિર્ણાયક તત્વ બને છે. ઉશ્કેરણીની જરૂરિયાત સંતોષવા માટે, જોકે તે જરૂરી નથી કે તે અસર માટે વાસ્તવિક શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામા આવ્યો હોય, અથવા ઉશ્કેરણી શેનાથી બને છે તે આવશ્યકપણે અને ચોક્કસપણે પરિણામનું સૂચક હોવું જોઈએ, છતાં પણ તે પરિણામને ઉશ્કેરવાની વાજબી ચોક્કસાઈ સ્પષ્ટ કરવામાં સક્ષમ હોવી જોઈએ. આમ, જો આરોપી દ્વારા ખરેખર પરિણામ આવે તેવો ઈરાદો રાખ્યા વિના કોઈ પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કૃત્ય આચરવામાં આવ્યું હોય તો પણ, તે ઉશ્કેરણી સમાન કહી શકાય નહીં.

પ.૩ કાયદાના ઉપરોક્ત પ્રસ્થાપિત સિદ્ધાંતો પર જો કેસની હકીકતોની ચકાસણી કરવામાં આવે, તો હાલના અરજદારો સામે જે આક્ષેપ કરવામાં આવી રહ્યો છે તે મૃતક અને અરજદાર નં. ૧ વચ્ચેની ભાગીદારીની વણચૂકવાયેલી રકમ અંગેનો છે. સમગ્ર એફઆઈઆર વાંચતા, આ અનુમાન ફરિયાદી દ્વારા લગાવવામાં આવ્યું છે, જેઓ મૃતકના પિતા (નિવૃત્ત નાયબ પોલીસ અધિક્ષક) છે, જેમણે આવા વિલંબ માટે કોઈ કારણ દર્શાવ્યા વિના જરૂર દિવસના વિલંબ પછી એફઆઈઆર નોંધાવી છે. ઉપરાંત, સ્યુસાઈડ નોટ વાંચતા, જે એફઆઈઆરમાં જ ટાંકવામાં આવી છે, મૃતક દ્વારા જે

આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે અરજદાર નં. ૩ અને ૪ એ મૃતકની પુત્રી (જે અરજદાર નં. ૩ અને ૪ ની પિતરાઈ બહેન થાય છે) ને ગાળો આપી હતી, અને અરજદાર નં. ૧ અને ૨ મૃતક પર તેમની પુત્રીના લગ્ન અરજદાર નં. ૪, જે ૧૨ વર્ષનો સગીર છોકરો છે તેની સાથે કરાવવા માટે દબાણ કરી રહ્યા હતા, અને વધુમાં મૃતક પર વસિયતનામું કરવા દબાણ કરી રહ્યા હતા જેથી તેમના હિસ્સામાંથી અડધો ભાગ અરજદાર નં. ૪ અને મૃતકની પુત્રીની તરફેણમાં સોંપાઈ જાય. આ બાબતને કોઈપણ રીતે આત્મહત્યા કરવા સાથે કોઈ નિકટનો સંબંધ ધરાવતી ઉશ્કેરણી કે પ્રેરણા અથવા માંગણી કહી શકાય નહીં. કોઈપણ ચોક્કસ દાખલા, તારીખ, સમય કે સ્થળ વિનાના સામાન્ય આક્ષેપોનું તત્વ, અને ફરિયાદીને જ ખબર હોય તેવા કારણોસર વિલંબિત તબક્કે એફઆઈઆર નોંધાવવી, તે દર્શાવે છે કે અરજદારોના કથિત કૃત્યો અને આત્મહત્યાના કૃત્ય વચ્ચે કોઈ કડી કે નિકટતા નથી જેથી કથિત ઉશ્કેરણીને આત્મહત્યા સાથે જોડતી કાર્યકારણ સાંકળ બની શકે. અરજદાર નં. ૧ સહિતના લોકો દ્વારા લગ્નની, વસિયતનામું કરવાની આવી માંગણીઓ કે હિસાબો અંગે દબાણ ક્યારે કરવામાં આવ્યું હતું તે અંગે કોઈ ચોક્કસ રજૂઆતો નથી. તારીખ, સમય અને સ્થળની ચોક્કસ વિગતો વિના અસ્પષ્ટ અને સામાન્ય આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા છે, તે પણ આત્મહત્યાના જરૂર દિવસ પછી. વધુમાં, મૃતક ભાગીદારીમાંથી અમુક રકમ મેળવવા હકદાર હતા તેવા દાવાની ચકાસણી ત્યારે જ થઈ શકે જો આવી કાયદેસર લેણી રકમના સમર્થક પુરાવા હોય. માત્ર કાગળના ટુકડા પર મૃતક

દ્વારા કંઈક ટપકાવી દેવું અને વિશ્વાસઘાતના કોઈ ચોક્કસ દાખલા વિના અરજદાર નં. ૧ અન્ય સંબંધીઓ સાથે વિશ્વાસઘાત કરવામાં જોડાયા હોવાનો આક્ષેપ કરવો, તે દુષ્પ્રેરણા કે ઉશ્કેરણી ગણવા માટે પૂરતું નથી જેથી મૃતક પાસે આત્મહત્યા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન રહે તેવી ફરજ પડે.

પ.૩.૧ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે (૨૦૨૪) ૩ એસસીસી ૫૭૩: ૨૦૨૪ આઈએનએસસી ૧૪૮ માં નોંધાયેલ નરેશ કુમાર વિ. હરિયાણા રાજ્ય ના કેસમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:-

"૨૦. આ અદાલતે મારિયાનો એન્ટો બ્રુનો વિ. રાજ્ય [મારિયાનો એન્ટો બ્રુનો વિ. રાજ્ય, (૨૦૨૩) ૧૫ એસસીસી ૫૬૦] માં, ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ હેઠળની ગુનાહિતતાના સંદર્ભમાં આપવામાં આવેલા ઉપરોક્ત સંદર્ભિત નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું: (એસસીસી પેરા ૪૫)

'૪૫. ... એ પણ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે આત્મહત્યાની કથિત દુષ્પ્રેરણાના કેસોમાં, આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરણીના પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કૃત્યોનો પુરાવો હોવો આવશ્યક છે. બનાવના સમયની નજીક આરોપી તરફથી કોઈ હકારાત્મક પગલું ન હોય જેના કારણે વ્યક્તિને આત્મહત્યા કરવા તરફ દોરી જવામાં આવી હોય અથવા મજબૂર કરવામાં આવી હોય તે વિના માત્ર હેરાનગતિના આક્ષેપ પર ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬

હેઠળ દોષસિદ્ધિ ટકી શકે નહીં.'"

પ.૩.૨ રમેશ કુમાર વિ. છત્તીસગઢ રાજ્ય, (૨૦૦૧) ૯ એસસીસી ૬૧૮ ના

કેસમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:-

"૧૬. આત્મહત્યાની કથિત દુષ્પ્રેરણાના કેસોમાં, આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરણીના પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કૃત્ય(ઓ) નો પુરાવો હોવો આવશ્યક છે. તેમાં ભાગ્યે જ કોઈ વિવાદ હોઈ શકે કે આત્મહત્યાના કારણનો પ્રશ્ન, ખાસ કરીને આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણાના ગુનાના સંદર્ભમાં, એક ગૂંચવણભર્યો પ્રશ્ન રહે છે, જેમાં માનવ વર્તણૂક અને પ્રતિભાવો/પ્રતિક્રિયાઓના બહુપક્ષીય અને જટિલ લક્ષણો સંકળાયેલા હોય છે. આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણાના આરોપના કેસમાં, અદાલત આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરણીના કૃત્ય(ઓ) ના પ્રતીતિકારક અને ખાતરીપૂર્વકના પુરાવા શોધશે. આત્મહત્યાના કેસમાં, અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા મૃતકને માત્ર હેરાન કરવામાં આવ્યાનો આક્ષેપ પૂરતો નથી જ્યાં સુધી આરોપી તરફથી એવું કોઈ કૃત્ય ન હોય જે વ્યક્તિને આત્મહત્યા કરવા માટે મજબૂર કરે; અને આવું ગુનાહિત કૃત્ય બનાવના સમયની નજીક હોવું જોઈએ. કોઈ વ્યક્તિએ અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા આત્મહત્યા કરવામાં દુષ્પ્રેરણા કરી છે કે નહીં, તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પરથી જ જાણી શકાય છે.

૧૬.૧ કોઈ વ્યક્તિએ અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા આત્મહત્યા કરવામાં દુષ્પ્રેરણા

કરી છે કે નહીં તે જાણવાના હેતુ માટે, વિચારણા એ બાબતની રહેશે કે શું આરોપી આત્મહત્યાના કૃત્યની ઉશ્કેરણીના કૃત્ય માટે દોષિત છે કે કેમ. આ અદાલતે ઉપરોક્ત સંદર્ભિત નિર્ણયોમાં સમજાવ્યા અને પુનરોચ્ચાર કર્યા મુજબ, ઉશ્કેરણી એટલે કોઈ કૃત્ય કરવા માટે પ્રેરણા આપવી, આગળ ધપાવવું, ઉશ્કેરવું, પ્રોત્સાહિત કરવું. જો આત્મહત્યા કરનાર વ્યક્તિઓ અતિસંવેદનશીલ હોય અને આરોપીનું કૃત્ય અન્યથા સામાન્ય રીતે સમાન સંજોગોવાળી વ્યક્તિને આત્મહત્યા કરવા પ્રેરિત કરે તેવી અપેક્ષા ન હોય, તો આરોપીને આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણા માટે દોષિત ઠેરવવું સલામત ન હોઈ શકે. પરંતુ, બીજી બાજુ, જો આરોપી પોતાના કૃત્યો દ્વારા અને પોતાના સતત વર્તન દ્વારા એવી પરિસ્થિતિનું નિર્માણ કરે છે જે મૃતકને આત્મહત્યા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન દેખાવા તરફ દોરી જાય છે, તો કેસ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ ના ચાર ખૂણામાં આવી શકે છે. જો આરોપી ભોગ બનનારના સ્વાભિમાન અને સ્વમાનને કલંકિત કરવામાં સક્રિય ભૂમિકા ભજવે છે, જે આખરે ભોગ બનનારને આત્મહત્યા કરવા તરફ દોરી જાય છે, તો આરોપીને આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણા માટે દોષિત ઠેરવી શકાય છે. આવા કિસ્સાઓમાં આરોપી તરફથી ગુનાહિત માનસ (મેન્સ રિયા) નો પ્રશ્ન આરોપીના વાસ્તવિક કૃત્યો અને કાર્યોના સંદર્ભમાં તપાસવામાં આવશે અને જો કૃત્યો અને કાર્યો માત્ર એવા પ્રકારના હોય કે જ્યાં આરોપીનો ઈરાદો માત્ર હેરાનગતિ અથવા અચાનક ક્રોધાવેશ દર્શાવવા સિવાય બીજો કશો ન

હતો, તો ચોક્કસ કેસ આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણાના ગુના સુધી પહોંચી શકતો નથી. જોકે, જો આરોપી મૃતક પ્રતિક્રિયા આપે અથવા ઉશ્કેરાય ત્યાં સુધી શબ્દો કે કાર્યો દ્વારા મૃતકને સતત ચિડવતો કે પરેશાન કરતો રહે, તો કોઈ ચોક્કસ કેસ આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણાનો હોઈ શકે છે. માનવ વર્તણૂકના આવા નાજુક પૃથક્કરણની બાબત હોવાથી, દરેક કેસની પોતાની હકીકતો પર તપાસ થવી જરૂરી છે, સાથે સાથે આરોપી અને મૃતકના કૃત્યો અને માનસિકતા પર અસર કરતા તમામ આસપાસના પરિબલોની નોંધ લેવી જરૂરી છે.

૧૬.૨ અમે એ પણ અવલોકન કરી શકીએ છીએ કે માનવ મન અસંખ્ય રીતે પ્રભાવિત થઈ શકે છે અને પ્રતિક્રિયા આપી શકે છે; અને બીજાના મન પર વ્યક્તિના કૃત્યની અસર ઘણી અનિશ્ચિતતાઓ ધરાવે છે. સમાન કાર્યોનો વિવિધ વ્યક્તિઓ દ્વારા અલગ અલગ રીતે સામનો કરવામાં આવે છે; અને જ્યાં સુધી અન્ય કોઈ માનવીના કૃત્ય પ્રત્યે કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિની પ્રતિક્રિયાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તેનો અંદાજ કાઢવા કે મૂલ્યાંકન કરવા માટે કોઈ ચોક્કસ પ્રમેય કે માપદંડ નથી. છોકરીની હેરાનગતિના પ્રશ્ન સાથે સંબંધિત પરિબલોના સંદર્ભમાં પણ, ઉંમર, વ્યક્તિત્વ, ઉછેર, ગ્રામીણ કે શહેરી વાતાવરણ, શિક્ષણ વગેરે જેવા ઘણા પરિબલો ધ્યાનમાં લેવાના હોય છે. છેડતીના ખરાબ કૃત્ય પ્રત્યેનો પ્રતિભાવ અને ચુપતી પર તેની અસર પણ પૃષ્ઠભૂમિ, આત્મવિશ્વાસ અને

ઉછેર સહિતના વિવિધ પરિબલો માટે બદલાઈ શકે છે. તેથી, દરેક કેસનો તેની પોતાની હકીકતો અને સંજોગો પર સામનો કરવો જરૂરી છે."

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

"૨૦. ઉશ્કેરણી એટલે "કોઈ કૃત્ય" કરવા માટે પ્રેરણા આપવી, આગળ ધપાવવું, ઉશ્કેરવું, પ્રોત્સાહિત કરવું. ઉશ્કેરણીની જરૂરિયાત સંતોષવા માટે જોકે તે અસર માટે વાસ્તવિક શબ્દોનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી નથી અથવા ઉશ્કેરણી શેનાથી બને છે તે આવશ્યકપણે અને ચોક્કસપણે પરિણામનું સૂચક હોવું જોઈએ. તેમ છતાં પરિણામને ઉશ્કેરવાની વાજબી ચોક્કસાઈ સ્પષ્ટ કરવામાં સક્ષમ હોવી જોઈએ. હાલનો કેસ એવો નથી કે જ્યાં આરોપીએ પોતાના કૃત્યો કે લોપ દ્વારા અથવા સતત આચરણ દ્વારા એવા સંજોગો ઊભા કર્યા હોય કે મૃતક પાસે આત્મહત્યા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન રહ્યો હોય કે જેમાં ઉશ્કેરણીનું અનુમાન કરી શકાયું હોત. ખરેખર પરિણામ આવે તેવો ઈરાદો રાખ્યા વિના ગુસ્સા કે લાગણીના આવેશમાં બોલાયેલો શબ્દ ઉશ્કેરણી કહી શકાય નહીં."

પ.૩.૩ સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૦૨૪ એસસીસી ઓનલાઈન એસસી ૩૬૭૯ :

૨૦૨૪ આઈએનએસસી ૮૬૦ માં જયદીપસિંહ પ્રવિણસિંહ ચાવડા વિ.

ગુજરાત રાજ્ય ના કેસમાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:-

"૧૮. ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ હેઠળ દોષસિદ્ધિ માટે, એ એક સુસ્થાપિત કાનૂની સિદ્ધાંત છે કે સ્પષ્ટ ગુનાહિત માનસ (મેન્સ રિયા)—

કૃત્યની દુષ્પ્રેરણા કરવાનો ઇરાદો—ની હાજરી અનિવાર્ય છે. માત્ર હેરાનગતિ, પોતાનામાં, આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણા માટે આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતી નથી. ફરિયાદપક્ષે આરોપી દ્વારા એવું સક્રિય કે પ્રત્યક્ષ પગલું સાબિત કરવું આવશ્યક છે જે મૃતકને પોતાનો જીવ લેવા તરફ દોરી ગયું હોય. ગુનાહિત માનસ (મેન્સ રિયા) ના તત્વને માત્ર માની લઈ શકાય નહીં કે અનુમાન કરી શકાય નહીં; તે સ્પષ્ટ અને સુસ્પષ્ટ રીતે સમજી શકાય તેવું હોવું જોઈએ. આના વિના, કાયદા હેઠળ દુષ્પ્રેરણા સ્થાપિત કરવા માટેની પાયાની જરૂરિયાત સંતોષાતી નથી, જે આત્મહત્યાના કૃત્યને ઉશ્કેરવા અથવા તેમાં ફાળો આપવાના સુવિચારિત અને સ્પષ્ટ ઇરાદાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે."

૫.૩.૪ આત્મહત્યાની કથિત દુષ્પ્રેરણાના કેસોમાં, ગુનાનું મુખ્ય તત્વ કૃત્ય કરવા માટે પ્રેરણા કે ઉશ્કેરણીના પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કૃત્યોનો સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ પુરાવો સ્થાપિત કરવામાં રહેલું છે. અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા મૃતકને માત્ર હેરાન કરવામાં આવ્યાનો પોકળ આક્ષેપ દોષસિદ્ધિ માટે જરૂરી કાનૂની સીમાચિહ્નોને સંતોષતો નથી. ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (આઈપીસી) ની કલમ ૩૦૬ ના દૂષણને આકર્ષવા માટે, આરોપી તરફથી એટલા મજબૂર કરનારા સ્વરૂપનું હકારાત્મક કૃત્ય હોવું જોઈએ કે જે મૃતક પાસે આત્મહત્યાનો આશરો લેવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન છોડે. વધુમાં, સતત અને અતૂટ કડી સ્થાપિત કરવા માટે આવું ગુનાહિત કૃત્ય આત્મહત્યાની ઘટના સાથે સમયની દ્રષ્ટિએ નજીક હોવું જોઈએ. કોઈ વ્યક્તિએ આત્મહત્યા

કરવા માટે દુષ્પ્રેરણા કરી છે કે કેમ તે હકીકતનો પ્રશ્ન છે જે દરેક વ્યક્તિગત કેસની અનોખી હકીકતો અને સંજોગોના ઝીણવટભર્યા મૂલ્યાંકન પરથી જ મેળવી શકાય છે.

પ.૩.૫ દુષ્પ્રેરણા નક્કી કરવાના હેતુ માટે, પ્રાથમિક ન્યાયિક વિચારણા એ છે કે શું આરોપી આત્મહત્યાની ઉશ્કેરણીના સ્પષ્ટ કૃત્ય માટે દોષિત છે કે કેમ. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સતત પ્રસ્થાપિત અને પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યા મુજબ, "ઉશ્કેરણી" એટલે કોઈ કૃત્ય કરવા માટે પ્રેરણા આપવી, આગળ ધપાવવું, ઉશ્કેરવું, પ્રોત્સાહિત કરવું. માનવ વર્તણૂકનું એક નાજુક વિશ્લેષણ જરૂરી છે, કારણ કે માનવ મન અસંખ્ય રીતે પ્રતિક્રિયા આપે છે, અને વ્યક્તિના કૃત્યોની અસર ઘણી અનિશ્ચિતતાઓ ધરાવે છે. જો મૃતક અતિસંવેદનશીલ હતા, અને આરોપીનું કથિત કૃત્ય અન્યથા સામાન્ય રીતે સમાન સંજોગોવાળી, સામાન્ય વ્યક્તિને આત્મહત્યા કરવા પ્રેરિત કરે તેવી અપેક્ષા નહોતી, તો આરોપીને દોષિત ઠેરવવું ન્યાયિક રીતે અસલામત રહેશે. તેનાથી વિપરીત, જો આરોપી સતત અને વ્યવસ્થિત આચરણ દ્વારા જાણીજોઈને એવી પરિસ્થિતિનું નિર્માણ કરે છે જ્યાં મૃતક પોતાના જીવનનો અંત લાવવા સિવાય અન્ય કોઈ વ્યવહારુ વિકલ્પ ન જુએ, તો કેસ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ ના ચાર ખૂણામાં સંપૂર્ણપણે બંધબેસે છે.

પ.૩.૬ આ કેસોમાં આરોપી તરફથી ગુનાહિત માનસ (મેન્સ રિયા અથવા દોષિત

મન) ના આવશ્યક તત્વની તપાસ તેમના વાસ્તવિક કૃત્યો અને કાર્યોના ચુસ્ત સંદર્ભમાં થવી જોઈએ. જો કૃત્યો અને કાર્યોનું સ્વરૂપ દર્શાવે છે કે આરોપીનો ઈરાદો માત્ર હેરાનગતિ અથવા ક્ષણિક, અચાનક ક્રોધાવેશ દર્શાવવા સિવાય બીજો કશો ન હતો, તો કેસ આત્મહત્યાની દુષ્પ્રેરણા માટે જરૂરી વૈધાનિક સીમાઓથી ઓછો પડે છે. જોકે, જો આરોપી મૃતક સક્રિય રીતે પ્રતિક્રિયા આપવા માટે ઉશ્કેરાય ત્યાં સુધી સતત શબ્દો કે કાર્યો દ્વારા મૃતકને વારંવાર ચીડવતો, પરેશાન કરતો કે ત્રાસ આપતો રહે, તો દુષ્પ્રેરણાનો ગુનો બની શકે છે. કારણ કે આત્મહત્યામાં માનવ વર્તણૂકના બહુપક્ષીય અને જટિલ લક્ષણો સંકળાયેલા છે, અદાલતોએ સક્રિય ઉશ્કેરણીના પ્રતીતિકારક, ખાતરીપૂર્વકના અને અકાઠ્ય પુરાવાની માંગ કરવી જોઈએ.

પ.૩.૭ ઉશ્કેરણીના કૃત્યને આત્મહત્યાના કૃત્ય સાથે કાયદેસર રીતે જોડવા માટે, બંને ઘટનાઓ એકબીજા સાથે સમયની નજીકની નિકટતામાં હોવી જોઈએ, જે એક અવિરત સંબંધ અથવા કાર્યકારણની સાંકળ બનાવે જ્યાં આત્મહત્યા એ ઉશ્કેરણીનું સીધું, અનુમાનિત પરિણામ હોય. ઉશ્કેરણીના કૃત્યમાં એટલી ગંભીર તીવ્રતા અને તાત્કાલિક નિકટતા હોવી જોઈએ કે તે ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ રીતે મૃતકને અપરિહાર્ય સ્થિતિમાં ધકેલી દે.

પ.૪ સમગ્ર એફઆઈઆર અને કાગળો વાંચતા, મૃતક દ્વારા આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરણી કે પ્રેરણા આપવાનું કોઈ પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કૃત્ય નથી કે ન તો

અરજદાર નં. ૧ ના પુત્ર સાથે પોતાની પુત્રીના લગ્ન કરાવવા માટે મૃતક પર દબાણ લાવવાનું કૃત્ય હેરાનગતિના માત્ર પોકળ આક્ષેપો છે કારણ કે તે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ ને આકર્ષવા માટે જરૂરી કાનૂની સીમાથી ઓછું પડે છે. આવું દબાણ કરવું એ મૃતકને આત્મહત્યાનો આશરો લેવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન છોડી મજબૂર કરવા સમાન બનતું નથી. વિશેષ કરીને, આત્મહત્યાની ઘટના સાથેની સમયની નિકટતા આવા દબાણની સતત અને અતૂટ કડી દર્શાવતી નથી અને તેથી પણ, આત્મહત્યા કરવા માટેની દુષ્પ્રેરણાનો પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નથી. કોઈ સામાન્ય વ્યક્તિ પાસેથી સમાન પરિસ્થિતિમાં આત્મહત્યા કરવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી નથી, જ્યાં સુધી જાણીજોઈને એવી પરિસ્થિતિનું નિર્માણ કરવાનો સતત અને વ્યવસ્થિત આચરણ ન હોય જ્યાં મૃતક આત્મહત્યા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન જુએ, તેવું પણ રેકૉર્ડ પર આવતું નથી. એફઆઈઆર અને કાગળોના વાંચન પરથી પાયાની હકીકતો ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૧૦૭ અને ૩૦૬ ને આકર્ષવા માટે ઓછી પડે છે. અરજદારની સક્રિય ઉશ્કેરણીનો કોઈ પ્રતીતિકારક, ખાતરીપૂર્વકનો અને અકાઠ્ય પુરાવો નથી અને તેથી, એફઆઈઆર ચાલુ રાખવી એ કાયદાની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગ સમાન થશે.

૫.૫ એક આક્ષેપ એવો પણ છે કે અરજદારો કેટલીક તાંત્રિક પ્રક્રિયામાં સંડોવાયેલા હતા જેના કારણે મૃતકે પોતાના પરિવારના સભ્યો અને પોતાના પાલતુ પ્રાણીને મારી નાખ્યા પછી આત્મહત્યા કરી હતી. કોઈ શંકા નથી કે

એક કમનસીબ ઘટનામાં સમગ્ર પરિવારે પોતાનો જીવ ગુમાવ્યો છે; જોકે, અરજદારો મૃતકને એવી સ્થિતિમાં ધકેલી દેવાનો ઈરાદો ધરાવતા હતા કે જ્યાં તેમની પાસે આત્મહત્યા કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન રહે તેવું દર્શાવવા માટે કોઈ પૂરતી સામગ્રીના અભાવે, અરજદારો સામે ફોજદારી કાર્યવાહી ચાલુ રાખવી એ કાયદાની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગ સમાન બનશે.

૫.૬ આ કોર્ટ, કેસની હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાને લેતા, વિશેષ કરીને મૃતકના સાળા સુખદેવ સિંહ દ્વારા નીલમબાગ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાણે લેતા આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫(૧)(બી) અને પ્રિવેન્શન ઓફ ફુઅલ્ટી ટુ એનિમલ્સ એક્ટની કલમ ૮ અને ૯ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે નોંધાયેલ વર્ષ ૨૦૨૦ ની એફઆઈઆર નં. ૧૧૧૯૮૦૦૧૨૦૧૪૭૯ માં હાલના અરજદારો સામે પુરાવા કે આક્ષેપનો એક અંશ પણ નથી તે ધ્યાને લેતા. જોકે, પાછળથી વિચારીને, મૃતકના પિતાને જ ખબર હોય તેવા કારણોસર, હાલના ફરિયાદીએ જરૂર દિવસના વિલંબ પછી એક કથિત સ્યુસાઈડ નોટના આધારે એફઆઈઆર નોંધી છે જે હાલના અરજદારોને સંડોવતી નથી કે કથિત કૃત્યો અને થયેલી આત્મહત્યા વચ્ચે કોઈ સંબંધ કે નિકટતા સ્થાપિત કરતી નથી. ફરિયાદી એવું પ્રથમદર્શી રીતે સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે કે અરજદારોનો મૃતકને આત્મહત્યા કરવા માટે દુષ્પ્રેરણા આપવાનો કોઈ ઈરાદો હતો.

પ.૭ જ્યાં સુધી ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૨૩ હેઠળના આક્ષેપોનો સંબંધ છે, તે અસ્પષ્ટ છે અને ગુનો આકર્ષિત કરતા નથી, કારણ કે કોઈ ચોક્કસ આક્ષેપો જાહેર કરવામાં આવ્યા નથી.

પ.૮ જ્યાં સુધી ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૫૦૬ નો સંબંધ છે, તેનો એક ભાગ ગુનાહિત ધાકધમકી સાથે સંબંધિત છે. ગુનાહિત ધાકધમકીનો ગુનો બને તે પહેલાં, એ સ્થાપિત થવું આવશ્યક છે કે આરોપીનો ફરિયાદીને ભયભીત કરવાનો ઇરાદો હતો. આવી કોઈ હકીકતલક્ષી બાબતો રેકૉર્ડ પરથી સામે આવતી નથી. જ્યાં સુધી કલમ ૫૦૪ નો સંબંધ છે, તે કોઈ વ્યક્તિનું ઇરાદાપૂર્વક અપમાન કરવા અને તે રીતે અપમાનિત થયેલ વ્યક્તિને શાંતિનો ભંગ કરવા ઉશ્કેરવા, અથવા કોઈ વ્યક્તિનું ઇરાદાપૂર્વક અપમાન કરવું એ જાણતા હોવા છતાં કે આવી વ્યક્તિ જાહેર શાંતિનો ભંગ કરવા અથવા અન્ય કોઈ ગુનો કરવા માટે ઉશ્કેરાઈ શકે છે, તે બાબત ધ્યાનમાં લે છે. જોકે, એફઆઈઆરના વાંચન પરથી એવું જણાતું નથી કે સામાન્ય ઘટનાક્રમમાં, મૃતકનું એ રીતે અપમાન કરવામાં આવ્યું હતું જેથી તેઓ શાંતિનો ભંગ કરવા અથવા કાયદા હેઠળ ગુનો કરવા ઉશ્કેરાય. અપમાનજનક ભાષા, જો વાપરવામાં આવી હોય તો પણ, તે ઇરાદાપૂર્વકનું અપમાન માત્ર ત્યારે જ બને જો તે અપમાનિત વ્યક્તિને શાંતિનો ભંગ કરવા પ્રેરિત કરે તેવી શક્યતા હોય. માત્ર અપમાનજનક, અવિવેકી ભાષા, અસભ્યતા કે ઉદ્બેધનારું એ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૫૦૪ ના અર્થમાં ઇરાદાપૂર્વકનું અપમાન બનતું નથી, અને તેથી કલમ ૫૦૪ ના જરૂરી ઘટકો

બનતા નથી.

પ.૯ અરજદારના વિંદ્ધાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામા આવેલી એવી દલીલના સંદર્ભમાં કે ચાર્જશીટ દાખલ થઈ ચૂકી છે અને અરજદારો ડિસ્ચાર્જ માટે અરજી કરી શકે છે, શૈલેષભાઈ રણછોડભાઈ પટેલ અને અન્ય વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, ૨૦૨૪ એસસીસી ઓનલાઈન એસસી પપકદ માં નોંધાયેલ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે: "હાઈકોર્ટ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૪૮૨ હેઠળ કલમ ૧૭૩(૨) હેઠળ ચાર્જશીટ દાખલ થયા પછી પણ એફઆઈઆર ૨૬ કરવાની સત્તા જાળવી રાખે છે, بشرط કે તે સંતુષ્ટ હોય કે એફઆઈઆર અને ચાર્જશીટ બંને સાથે વાંચતા, જો સાચા અને સાચા તરીકે સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, કોઈ ગુનો બનતો દર્શાવતા નથી, અથવા દરેક કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોમાં, કાર્યવાહી ચાલુ રાખવી એ કાયદાની અને અદાલતની પ્રક્રિયાના દુરુપયોગ સમાન થશે." તેથી, એવી દલીલ કે એકવાર ચાર્જશીટ દાખલ થઈ જાય પછી આ કોર્ટે તેની અંતર્ગત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં તે ટકી શકે તેમ નથી.

પ.૧૦ હરિયાણા રાજ્ય વિ. બી. ભજનલાલ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૨ એસ.સી. ૬૦૪ ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે કાયદાની સ્થિતિનો સારાંશ આપ્યો હતો, જે નીચે મુજબ વંચાય છે:-

"(૧) જ્યાં પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (એફઆઈઆર) અથવા ફરિયાદમાં

કરવામાં આવેલા આક્ષેપો, જો તેઓને તેમના મૂળ સ્વરૂપે લેવામાં આવે અને સંપૂર્ણ રીતે સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, પ્રથમદર્શી રીતે કોઈ ગુનો બનતો નથી અથવા આરોપી સામે કેસ બનતો નથી.

(૨) જ્યાં એફ.આઈ.આર. માં અને એફ.આઈ.આર. સાથેના અન્ય સાહિત્યમાં, જો કોઈ હોય તો, કરવામાં આવેલા આક્ષેપો કોઈ કોન્ઝિઝેબલ ગુનો જાહેર કરતા નથી, જે કોડની કલમ ૧૫૫(૨) ના દાયરામાં મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ સિવાય કોડની કલમ ૧૫૬(૧) હેઠળ પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા તપાસને વાજબી ઠેરવતા હોય.

(૩) જ્યાં, એફ.આઈ.આર. અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા બિન-વિવાદિત આક્ષેપો અને તેના સમર્થનમાં એકત્રિત કરવામાં આવેલા પુરાવા કોઈ ગુનો બનતો જાહેર કરતા નથી અને આરોપી સામે કેસ બનાવતા નથી.

(૪) જ્યાં, એફ.આઈ.આર. ના આક્ષેપો કોન્ઝિઝેબલ ગુનો બનાવતા નથી પરંતુ માત્ર નોન-કોન્ઝિઝેબલ ગુનો બનાવે છે, ત્યાં કોડની કલમ ૧૫૫(૨) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ વિના પોલીસ અધિકારી દ્વારા કોઈ તપાસની મજૂરી નથી.

(૫) જ્યાં, એફ.આઈ.આર. અથવા ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો એટલા વાહિયાત અને આંતરિક રીતે અસંભવિત છે કે જેના આધારે કોઈ સમજદાર વ્યક્તિ ક્યારેય એવા ન્યાયી નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે નહીં કે આરોપી સામે આગળ વધવા માટે પૂરતો આધાર છે.

(૬) જ્યાં, કોડની અથવા સંબંધિત અધિનિયમની (જે હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે) કોઈપણ જોગવાઈમાં કાર્યવાહી શરૂ કરવા સામે સ્પષ્ટ કાનૂની પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હોય અને/અથવા જ્યાં વ્યથિત પક્ષની ફરિયાદના અસરકારક નિવારણ માટે કોડ અથવા સંબંધિત અધિનિયમમાં ચોક્કસ જોગવાઈ હોય.

(૭) જ્યાં ફોજદારી કાર્યવાહી સ્પષ્ટપણે બદદાનત સાથે કરવામાં આવી હોય અને/અથવા જ્યાં આરોપી પર વેર વાળવાના ગુપ્ત હેતુ સાથે અને અંગત અદાવતના કારણે તેને ગુકસાન પહોંચાડવાના હેતુથી દૂષિત રીતે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હોય."

ચાર્જશીટના કાગળો તેમજ એફઆઈઆરના સમગ્ર વાંચન પરથી, હાલનો કેસ હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વિ. ભજન લાલ અને અન્ય, ૧૯૯૨ સપ્લીમેન્ટરી (૧) એસસીસી ૩૩૫ માં નોંધાયેલ કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત પરિમાણો (૧), (૩), (૫) અને (૭) માં ચોક્કસપણે આવે છે.

૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને રાખીને, શીર્ષકવાળી અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે. નીલમબાગ પોલીસ સ્ટેશન, જિલ્લો: ભાવનગર ખાતે તારીખ ૨૮.૧૦.૨૦૨૦ ના રોજ ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬, ૪૦૬, ૧૨૦બી, ૩૨૩, ૫૦૪, ૫૦૬(૨) અને ૧૧૪ હેઠળના શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે નોંધાયેલ સી.આર. નં. ૧૧૧૯૮૦૦૧૨૦૧૬૫૭/૨૦૨૦ વાળી

વાદગ્રસ્ત એફઆઈઆર, તેમાંથી ઉદ્ભવતી તમામ આનુષંગિક કાર્યવાહી સહિત, હાલના અરજદારો પૂરતી, કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે.

૭. ઉપરોક્ત મર્યાદા સુધી નિયમ (૩૯) આખરી કરવામાં આવે છે.

(પી. એમ. રાવલ, ન્યાયમૂર્તિ)

એમએમપી

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====